

lang de weg der geleidelijkheid gevolgd had: geduldig gebruik maken van alle politieke mogelijkheden die zich voordeden, langzame voorbereiding van wat de grote omzwaai werd.

Teleurstellingen volgden. De gelijkschakeling van de *Ostmark* voltrok zich met een bruutheid die op Seyss-Inquart een stuitende indruk maakte. De Jodenvervolging zette er zo furieus in dat hij enkele Joodse families die hem persoonlijk goed bekend waren, effectief hielp bij hun emigratie; overigens had zijn eigen departement van justitie al daags voor Hitlers intocht in Wenen alle Joodse rechters en advocaten op non-actief gesteld. Hij hilde dus mee met de wolven in het bos. In dat bos was overigens een nieuw roofdier verschenen in de persoon van de *Gauleiter* van het Saargebied, Josef Bürckel, een ruwe politieke krachtpatser die eerst als gemachtigde voor de volksstemming die in Oostenrijk plaats vond en vervolgens als *Reichskommissar* voor de 'eenwording' van Oostenrijk en Duitsland, van het feitelijk gezag van *Reichsstatthalter* Seyss-Inquart niet veel heel liet; kwaadaardig voorgelicht door Seyss-Inquarts oude tegenstanders uit de Oostenrijkse *NSDAP*, zat hij deze dwars waar hij kon. De *Ostmark* werd eenvoudig overstroomd door grijpgrage Rijksduitsers die aan baantjes, beloningen, emolumenten en steekpenningen naar zich toe haalden wat zij konden – en de echte Oostenrijkse Nazi's waren vaak geen haar beter.

Intellectuelen weten veelal bevredigende verklaringen te vinden voor onaangename ontwikkelingen die zij niet bij machte zijn te keren. Voor Seyss-Inquart die er in zijn jeugd al naar gestreefd had (wij haalden zijn brief aan), 'in gevallen waar het verstand moest spreken, elk gevoel te onderdrukken en enkel voordeel en nadeel af te wegen', moet het niet zo moeilijk geweest zijn, te zien naar welke kant de balans doorsloeg: Hitler had de wederopstanding van *das Reich* bewerkstelligd en daarmee Seyss-Inquarts hartstochtelijk gekoesterde jeugddroom in vervulling doen gaan; mede gestimuleerd door zijn vrouw Gertrud (die zowel het nationaal-socialisme als het antisemitisme feller beleed dan hijzelf), gewende hij zich er aan, Hitler en het nationaal-socialisme bij voorbaat alles te vergeven. Zolang de zaken zich in hoofdzaak gunstig lijken te ontwikkelen, valt dat veel mensen niet eens zo zwaar.

Door middel van intriges welke beschrijving ons hier te ver zou voeren, droeg Seyss-Inquart er een jaar na de *Anschluss* het zijne toe bij om Slowakije tot een Duitse satellietstaat te maken; het werd de aanloop tot Hitlers intocht in Praag. In de maanden die volgden, had hij slechts klein werk om handen; een plan om hem tot Duits gezant in Slowakije te benoemen, werd door von Ribbentrop getorpedeerd. Seyss-Inquart was inmiddels (1 mei '39) *Reichsminister* geworden. Politiek betekende zulks een zekere statusverhoging. De praktische voordelen waren overigens ook niet te versmaden: een eigen